

Valtionosuuslaskurin avulla voidaan laskea kunnan saaman valtionosuusrahoituksen määrä.

Valtionosuuslaskurilla on monta käyttötarkoitusta

Valtionosuuslaskuri on hyvä apu talousarvion valmistelussa, sillä se päivitetään ennakkollisia tietoja vastaavaksi jo varainhoitovuotta edeltävänä kesänä. Valtionosuuslaskurin täyttäminen on erinomainen tapa päivittää tietonsa valtionosuusjärjestelmästä. Laskurin avulla valtionosuusjärjestelmän kokonaisuuden hahmottaminen helpottuu: täyttäessään laskuria käyttäjä etenee laskennassa automaattisesti osa-alueittain käyden läpi koko kunnan valtionosuusrahoituksen kokonaisuuden.

Valtionosuuslaskuri on käytännöllinen väline vuosien välisten vertailujen tekoon. Laskuria voidaan käyttää myös skenaariolaskelmiin ja tarkastella esimerkiksi miten tiettyjen olosuhteiden muutokset vaikuttaisivat kunnan saaman valtionosuuden määrään. Mielenkiintoisia kysymyksiä ovat esimerkiksi muuttoliikkeen aiheuttamasta väestökehityksestä johtuvien ikärakennemuutosten vaikutus valtionosuusrahoitukseen sekä se, miten muutos työllisyydessä, sairastavuudessa ja esimerkiksi huostaanotettujen lasten määrässä vaikuttaa kunnan saaman valtionosuusrahoituksen määrään.

Laskurin värikoodaus auttaa havainnollistamaan valtionosuusjärjestelmän kokonaisuuden

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu kahdesta osasta: kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta. Kumpikin valtionosuusrahoituksen osa sisältää oman laskennallisen perusteensa ja oman kunnan itse rahoitettavan osuutensa. Valtionosuusrahoituksen maksatus tapahtuu keskitetysti kuukauden 11. päivään mennessä. Arvioitaessa kunnan saaman valtionosuusrahoituksen kokonaismäärää tulee kumpikin edellä mainituista valtionosuusjärjestelmän osista ottaa huomioon.

Valtionosuuden perusteena olevat laskennalliset kustannukset ja muut valtionosuusrahoituksen osatekijät on eroteltu valtionosuuslaskurissa omiksi taulukoikseen. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät taulukot on merkitty vihreällä taulukonvalitsimen pohjaväriillä. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen liittyvät taulukot on merkitty sinisin taulukonvalitsimin. Sinisistä ja vihreistä taulukoista tiedot siirtyvät automaattisesti punaisella taulukonvalitsimella merkittyyn Yhteenveto-taulukkoon, joka kertoo kunnan valtionosuusrahoituksen yhteismäärän.

Valtionosuuslaskuri koostuu kymmenestä erillisestä taulukosta

1. Täyttöohjeet
2. Yhteenveto
3. Sosiaali- ja terveys
4. Esi- ja perusop. ja kulttuuri
5. Yleinen osa ja lisäosat
6. Vähennykset ja lisäykset
7. Järjestelmämuutoksen tasaus
8. Kotikuntakorvaukset
9. Opetus ja kulttuurin, muu vos
10. Lukio

Syöttämällä ja/tai tarkistamalla kunkin em. kymmenen taulukon värillisiin soluihin vaadittavat valtionosuuden perusteena olevat kunnan tiedot laskuri laskee kunnalle myönnettävän valtionosuuden määrän. Työkirjan taulukoita voidaan käyttää myös erillisinä esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisten kustannusten tai lukion yksikköhinnan laskemiseen.

Huomioithan, että taulukot sisältävät kommentti-työkalulla tehtyjä lisätietoja valtionosuuden määräytymisestä. Soluun sisältyvät kommentit erotat punaisesta kolmiosta solun yläkulmassa. Kommentit saa näkymään kuljettamalla hiiren ko. solun päälle.

Yhteenveto

Yhteenveto-taulukko on merkitty **punaisella** taulukonvalitsimella. **Sinisistä** ja **vihreistä** taulukoista tiedot siirtyvät automaattisesti Yhteenveto-taulukon keltaisiin soluihin.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (nk. yhden putken valtionosuus)

Kunnan peruspalvelujen valtionosuuteen sisältyvät taulukot on merkitty **vihreällä** taulukonvalitsimen pohjavärillä. Laskuri laskee sosiaali- ja terveydenhuollon, esi- ja perusopetuksen ja kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä yleisen kulttuuritoimen ja asukaskohtaisesti rahoitetun taiteen perusopetuksen laskennallisen perusteen sekä yleisen osan, lisäosat, valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset, kun tarvittavat tiedot täytetään kunkin taulukon keltaisiin soluihin.

Laskuria käytettäessä on hyvä tarkistaa valtakunnallisten tietojen, esimerkiksi perushintojen oikeellisuus, sillä valtakunnalliset tiedot päivittyvät säännöllisesti laskennan edetessä ennen varainhoitovuoden alkua.

Kotikuntakorvausten laskentaa varten ao. taulukkoon täytetään kotikuntakorvauskyselyssä 31.12. tilanteesta ilmoitetut tiedot muualla kuin omassa kotikunnassaan oppivelvollisuuttaan suorittavista 6-15-vuotiaista ikäryhmittäin ja kotikunnittain. Kotikuntakorvauksen perusosat kunnittain löytyvät kotikuntakorvaustaulukosta. Kotikuntaa vailla olevien 6-15-vuotiaiden kotikuntakorvauksen maksaa valtio. Kotikuntakorvauksen perusosana käytetään kotikuntaa vailla olevien oppilaiden osalta opetuksen järjestäjäkunnan (tai yksityisen koulun sijaintikunnan) kotikuntakorvauksen perusosaa.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus

Osa valtionosuusrahoituksesta myönnetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin (1705/2009) perustuen. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksesta euromääräisesti suurin on toisen asteen koulutuksen ylläpitäjille ja ammattikorkeakouluille maksettava yksikköhintarahoitus. Lukiokoulutuksessa ylläpitäjä on tyypillisesti kunta, kun taas valtaosa toisen asteen ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen ylläpitäjistä on kuntayhtymiä tai yksityisiä opetuksen järjestäjiä.

Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitukseen sisältyvät myös esi- ja perusopetuksen oppilaskohtaisesti rahoitettavat lisät (mm. vammais-, lisä- ja aineopetus) sekä muu opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoitus, esimerkiksi valtionosuus aamu- ja iltapäivätoimintaan, liikuntaan, nuorisotyöhön, museoille, teattereille ja orkestereille. Laskurin opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen liittyvät osat on merkitty **sinisellä** taulukonvalitsimella. Opetus- ja kulttuuriministeriön erikseen päättämät avustukset ja lisät eivät sisälly laskuriin. Näitä ovat esimerkiksi maakunta- ja keskuskirjastolisät ja erillisavustukset.

Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen ylläpitäjille maksettavan yksikköhintarahoituksen laskelmista varten on oma laskurinsa ladattavissa Kuntaliiton internet-sivuilla (kts. Valtionosuuslaskuri ylläpitäjille).